

მცირე შენიშვნა

ბევრი რამ მაკვირვებს ჩვენს ცხოვრებაში და ერთი უფრო ყველაზე მეტად: რა ამბავია ეს ამოდენა ჟურნალ-გაზეთების ბეჭდვა რუსულ ენაზე ქართველების მიერ? რის ნიშანია ეს? რას მოასწავებს? რა აზრი აქვს ისეთ საქციელს? უაზროდ მოქმედება ხომ არ ეკადრება და არც ეპატივება არავის, მით უმეტეს ინტელიგენციას. აქვს ამ ვაჟბატონებს აზრი? იციან კარგად რას აკეთებენ, ან რას აფუჭებენ? უფიქრიათ ოდისმე კარგად, ღრმად ამ საგანზე? არა მგონია.

სათითაოდ რომ ელაპარაკო ამ ადამიანებს, მხურვალე მამულიშვილობას იჩენენ, გული შესტკივით სამშობლოსათვის; აღარ დაგაცლიან და თავადვე დაგიწყებენ მტკიცებას, რომ ჩვენი მწერლობა უნდა აყვავდეს, რომ იგი დაცემულია, რომ დედა-ენა უნდა გავრცელდეს, განვითარდეს, რადგან იგი ათვალისწინებულია, რომ თუ სხვა ყველაფერი დაკვარვით, ზნეობა, გრძნობა მამულიშვილობისა, სიმტკიცე რწმენაში, იდეალი მაინც არ უნდა დაკვარვით. იმდენს „რომ“-ს ნაცვალსახელს ატანენ თავის საუბარში, აქ რომიც კი მოაგონდებათ და მიგვითითებენ იქაურ პატრებზე, რომელნიც იღწვიან მედგრად ქართული ენის და მწიგნობრობის ასაყვავებლად და ისეთს სქელ ქართულ წიგნებს ჰბეჭდავენ, ჩვენ დედაქალაქში, შუაგულ საქართველოში, იმის მესამედი ვერ მოგვიხერხებია. საქმით ჰხედავ და სულ სხვანი არიან: როგორ უთხრიან, ფესვებს აჭრიან: ოფლში იწურებიან, იმოდენასა სწერენ რუსულად მხოლოდ და მერე როგორ ცდილობენ, რომ ლამაზი რუსულით დასწერონ თავისი წერილები: რუსეთის საუკეთესო მწერლების ფრაზების ლექსიკონი აქვს ყველა იმათ შედგენილი, რათა კობტა, კოპწია გამოვიდეს იმათი ნაწერი. - წაიკითხოხ ქართველმა კაცმა, გულში შური აღეძრას და თქვას: ნეტავი ამისთანა რუსული მეც მასწავლა, ნეტავი ამისთანა სტატია რუსულად მეც დამაწრინაო. მოკლედ რომ ვსთქვად, მკითხველი გადაბირების გზაზე დგება... ამისთანა, ლამაზი რუსულის ენის პატრონი მწერალი კი ფიქრობს სამშობლოს ვემსახურებო. ვაი ამისთანა სამსახურს! ამას ჰქვიათ განა სამშობლოს სიყვარული? განა ამისთანა ოინებით აყვავდება ქართული ენა და მწერლობა? განა ეს ღვაწლია? ღვაწლი კი არა, ეს პირდაპირ ღალატია, თაღლითობაა! ამას ჰქვიათ ციხისა შიგნიდან გატეხა და, ხომ მოგეხსენებათ, ამაზე მეტი უბედურება ქვეყნისათვის სხვა არ შეიძლება იყოს, როგორც ღალატი შინიდან გამომდინარე. ამ გვარი მოღვაწეობა არის პირდაპირ გამრყენელი ახალთაობისა, რომელთა სულიც ახლად იფურჩქნება და რომ კარგად აყვავდეს და ნაყოფი გამოიღოს, მშობელი დედის რძე ესაჭიროება. მშობლიური ხმები, სამშობლოს სიყვარული და იდეალი იმისა, რომ იგი უნდა ოდესმე გახდეს მუშაკი თავის ქვეყნისა, თავის ერისა, ნაზი სიყვარული თავის დედა-ენისა, მისი მოაზრე, მისი ტირილების მოაზრე და ჭირისუფალი.

ჩვენი მწერლები, ჩვენი მწერლობა უპირველეს ყოვლისა ამას უნდა ემსახურებოდეს და არ უნერგავდეს ახალგაზრდობას ორჭოფ გრძნობას, ორჭოფ მიმართულებას. ამგვარ მერუსულებას ის აუცილებელი ნაყოფი მოაქვს, რომ რასაც ჩვენი საუკეთესო მწერლები, პოეტები ამენებენ. ასეთი მწერლობა იმას არღვევს, ჰფუშავს, განა ეხლა, იმთავითვე, როდესაც პირველად ჩვენში

რუსულად გაზეთი გამოიცა ქართველის მიერ. სწორედ ამისთანა მწერლობის ბრალია, რომ დღეს ჩვენში ცალკე ჯგუფიც კი არის მახინჯი ინტერნაციონალიზმის გამომხატველი... იმ თავითვე ჩვენს საუკეთესო კაცებს, საუკეთესო მოაზრებებს და ერთგულ მამულიშვილებს სამაგვებლოდ მიაჩნათ თავისი ქვეყნისათვის ამგვარი მიმართულება და ამიტომ, შორს, გვერდზე უვლიდნენ... ნუთუ ილია ჭავჭავაძეს არ შეეძლო რუსული გაზეთი გამოეცა, ეწერა რუსულად და ესაზრდოვებინა თავისი ნაწარმოებით ქართველი საზოგადოება, როგორც მისი თანამედროვენი შვრებოდნენ? მაგარამ არა, ის კარგად ჰხედავდა, ჰგრძნობდა, რაც ვნება და გათახსირება საზოგადოებისა მოჰყვებოდა, ამგვარ მწერლობას. რა იქნებოდა ვსთქვათ, ასე ილია ჭავჭავაძეს, ალექსანდრე ჭავჭავაძეს, გრ. ორბელიანს, ნიკო ბარათაშვილს, აკაკი წერეთელს რუსულ ენაზე ჰქონდეთ დაწერილი თავიანთივ თხზულებები? რა იქნებოდა დიდებულ შოთას „ვეფხისტყაოსანიც“ რომ რუსულ ან თათრულ ენაზე დაწერილიყო? ჩვენთვის განა ის მნიშვნელობა ექნებოდა, რაც დღეს აქვს. მოლა მასრადინას რომ სტამბოლში ფლავი ედგას წინ სინით, ტფილისში მე რა, ან შენ, მკითხველო? მე, რუსულ მეგაზეთე ქართველის მოღვაწეობას, სხვათა შორის, თაღლითობას აი რა მოსაზრებით ვეძახი: იმ მოსაზრებით, რომ რუსულმა გაზეთებმა წაართვეს მკითხველები ჩვენს ქართულ გაზეთებს; წაართვეს მამასადამე თავყანისმცემელი მშობლიურ ენას, ჩამოაცალეს მოწაფეები მშობელ კერას, სათავისო საქმეს. ეს იდეური ზარალი, ნივთიერი ზარალი ხომ თავის თავად ამკარდება, ვინაიდგან ქართულ გაზეთს აკლდება ხელის მომწერი, მამასადამე ნივთიერად სუსტდება და ვეღარ ასაზრდოვებს იმათ, ვინც ნამდვილ სამსახურს უწევს მშობლიურ ქვეყანას, ქართულ მწერლობას, ვერ აწვდის იმათ საზრდოს, რომ ხალისიანად, უფრო ნაყოფიერად იმუშაონ და აკეთონ მართლა და საქვეყნო, სასარგებლო საქმე, რის გამოც ბევრს გული უტყდება, ან სამსახურში შედის, ან მერუსულებების ბანაკში გადადის და ვინც შეჰრჩება ჭირისუფლად ქართულ ჟურნალ-გაზეთობას და სულის სიმძლიერე, ხასიათის სიმტკიცე არ აძლევს გაქცევის ნებას, ის გამვალტყავებული, მშიერ-ტიტველი ეწევა მწერლის ჭაპანს. ეს მეორე ზარალი, რომელსაც შედეგად საუკეთესო ადამიანთა ტანჯვა-წვალება და სიცოცხლით ჯოჯოხეთში ყოფნა მოსდევს. ნუთუ ბატონებო, ამაზე არ გიფიქრიათ? არ წარმოგიდგენიათ არადროს, რომ თქვენ, თქვენის უტიფარის მოქმედებით, როგორც დედა-ენას, ისე საუკეთესო ქართველ მოღვაწეთ ჰხოცავთ სისტემატიურად? იმაზე გიფიქრიათ როდისმე? ამას დაჰკვირვებიათ? ეს მოვლენა აგიწონ-დაგიწონიათ?.. ვგონებ არ შეგიგნიათ, თორემ როგორ დავიჯერო, რომ ხელს არ აიღებდით მაგ სახიფათო მოღვაწეობაზე.

ჩემი ნათქვამი სეკარიტიზმად, შოვინიზმად არ ჩამომართვათ, რადგან არც ერთი და არც მეორე ჩვენთვის ხელსაყრელი არ არის, არამედ გაიგოთ ისე, რომ საქართველო რუსეთის სხეულში, ორგანიზმში კი არ უნდა იყოს გათქვეფილი, როგორც უსულო სანოვაგე, არამედ მას ედგას გვერდით, როგორც ცოცხალი, საღი არსება რუსეთთან ერთად მოსიარულე პროგრესის გზაზე თავის თავის მცნობელი, თავის თავისა და ყველა კარგის მგრძნობელი, ეს კი შეუძლებელია თუ ის დაბრკოლებანი არ ავიცილეთ თავიდან, რაც ზევით ავღნიშნეთ...

სკოლაო, წინად და დღესაც საუკეთესო ადამიანები რუსეთისა გაიძახიან, უნდა იყოს ეროვნული, ვინაიდან მაშინ მიაღწევს იგი თავის დანიშნულებას, მაშინ აღზრდის ნამდვილ დამიანებსო.

მწერლობაც ნუთუ იგივე სკოლა არ არის, რომელიც სწვრთნის ყველას დიდს და პატარას, ურკვევს აზრებს, გზას ცხოვრებისას, აღძრავს საუკეთესო გრძნობებს, მაშ იმ რატომ აღარ უნდა

იყოს ეროვნული? რატომ არ უნდა უწყობდეს ხელს განავითაროს ერმა თავის გონებრივი და სულიერი ძალები?

ვაგლახ, რომ ჩვენში წინააღმდეგ ვხედავ

{1910.წ}

ტექსტის ციფრული ვერსია მოამზადა:

ქ.თბილისი N 10 საჯარო სკოლის მოსწავლემ, ნინო ზიძინაშვილმა